

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра слов'янської філології та загального мовознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри слов'янської філології
та загального мовознавства

С.Д. Абрамович

“ 29 ” серпня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП ДО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

для підготовки фахівців *першого (бакалаврського) рівня вищої освіти*

за освітньо-професійною програмою *Середня освіта (Польська мова і зарубіжна література); Середня освіта (Англійська мова і зарубіжна література); Середня освіта (Німецька мова і зарубіжна література)*

спеціальності *014 Середня освіта (Мова і література (польська);
014 Середня освіта (Мова і література (англійська);
014 Середня освіта (Мова і література (німецька)*

галузі знань *01 Освіта / Педагогіка.*

мова навчання українська

2019-2020 навчальний рік

Розробники комплексу: О.С. Волковинський – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри журналістики, професор; І.В. Волковинська – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри історії української літератури та компаративістики.

Ухвалено на засіданні кафедри слов'янської філології та загального мовознавства
Протокол № 8 від «29» серпня 2019 року

ПОГОДЖЕНО

Керівник
групи забезпечення освітньої програми _____

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. Метою вивчення вибіркової навчальної дисципліни "Вступ до літературознавства" є ґрунтовне засвоєння студентами першооснов та засад літературознавства як філологічної науки; систематизація літературознавчих відомостей, засвоєних у ЗОШ, формування у майбутніх філологів та вчителів-словесників відповідних уявлень про специфіку художньої літератури як різновиду мистецтва слова; закріплення нових знань з теорії літератури; вироблення навичок наукового аналізу художніх творів; осягнення основ закономірностей літературного процесу.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Рік навчання	1
Семестр вивчення	1
Кількість кредитів ЄКТС	4
Загальний обсяг годин	120
Кількість годин навчальних занять	40
Лекційні заняття	16
Практичні заняття	14
Семінарські заняття	-
Лабораторні заняття	10
Самостійна робота	80
Форма підсумкового контролю	екзамен

3. Статус дисципліни – вибіркова, самостійного вибору навчального закладу.

4. Передумови для вивчення дисципліни: шкільні знання з української та зарубіжної літератур.

5. Програмні компетентності навчання. Результатом вивчення дисципліни є надбання студентами літературної компетентності, складовими якої є *емоційно-ціннісна, літературознавча, загальнокультурна, компаративна компетенції* особистості. Формування *літературної компетентності* та її складників тісно пов'язано із формуванням *комунікативної компетентності*, розвитком умінь і навичок володіння студентами українською мовою, видами мовленнєвої діяльності.

"Вступ до літературознавства" – дисципліна, яка теоретично і практично готує студентів до професійної діяльності вчителя чи викладача. Дисципліна ознайомлює студентів із основними літературознавчими термінами і

поняттями, формує початкові навички наукового аналізу та оцінки літературно-художніх творів.

Вивчення дисципліни "Вступ до літературознавства" гарантує здобуття таких програмних компетентностей:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки;
- знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність діяти на основі естетичних міркувань (мотивів);
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях;
- здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії зарубіжної літератури;
- здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту;
- обізнаність з елементами теоретичного й експериментального (пробного) дослідження в професійній сфері та методами їхньої реалізації;
- знання специфіки перебігу літературного процесу різних країн у культурному контексті, літературні напрями, течії жанри, стилі, здобутки національних літератур, художні твори класики й сучасності;
- уміння працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), видобувати, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі;
- початкове володіння різними видами аналізу художнього твору, визначення його жанрово-стильової своєрідності, місця в літературному процесі;
- здатність порівнювати мовні та літературні факти, явища, визначати їхні подібності й відмінності.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми в результаті вивчення дисципліни "Вступ до літературознавства" студенти повинні **знати**:

- специфіку художньої літератури як особливого виду мистецтва;
- основні критерії художності літератури;
- поняття про зміст, внутрішню та зовнішню форми літературного твору;
- основні структурні елементи літературного твору;
- види та зразки аналізу літературного твору;
- специфіку літературного процесу;
- обсяг предмета літературознавства;
- основні та допоміжні галузі дисципліни, їх взаємозв'язок, формування поглядів на літературу, її роль та призначення;

- зв'язок літературознавчої науки з такими гуманітарними дисциплінами як історія, соціологія, філософія, естетика, мовознавство, фольклористика;
- основні етапи розвитку літературознавства, літературознавчі школи від ідей античної поетики до літературознавчих концепцій ХХ – початку ХХІ ст.;
- вклад українських учених у розвиток світової літературознавчої думки;
- визначення та принципи взаємодії основних літературознавчих термінів;
- образний характер художньої літератури, типи художніх образів;
- єдність змісту і форми в художньому творі;
- основні елементи змісту: тема, ідея, проблема, пафос;
- формотворчі складники художньої літератури: мотив, сюжет, композиція та ін;
- систему художньої мови на фонемному, лексичному та синтаксичному рівнях;
- засоби версифікації: квантитативна, силабічна, силабо-тонічна, тонічна системи віршування, народнопісенний вірш та верлібр, національні особливості версифікації: характер Шевченкового віршування, український верлібр;
- генологію: поняття про роди і жанри літератури, зв'язок жанру і стилю, класифікація та дифузія жанрів;
- поняття про літературний процес, особливості літературних напрямів, стилів, течій (естетичні риси, суспільно-історичні та філософсько-психологічні засади, своєрідність, місце й час зародження і розвитку).

уміти:

- активно володіти літературознавчою термінологією;
- аналізувати художній твір як естетичний об'єкт з огляду на його місце в літературному процесі;
- визначати особливості змісту та форми літературного твору в їх взаємодії;
- визначати стильові особливості літературного твору;
- коментувати засоби зображення світу й людини в ньому;
- визначати способи і прийоми типізації та індивідуалізації літературних характерів;
- аналізувати складові композиції, сюжету;
- ідентифікувати засоби виразності художнього мовлення на різних рівнях та визначати їх функціональну роль;
- визначати ритміко-інтонаційні особливості поетичного твору;
- визначати специфіку епічного, ліричного, драматичного творів;
- диференціювати основні форми наступності та новаторства;
- характеризувати головні літературні напрями, течії та школи;

мати навички

- аналізу художнього твору на усіх його структурних рівнях;
- літературної полеміки стосовно теоретичних проблем та аналізу художнього твору.

7. Засоби діагностики результатів навчання:

усне та письмове опитування, різні види бесіди (репродуктивна, аналітико-синтетична, евристична та інші), створення та розв'язання проблемних ситуацій, перевірка конспектів, перевірка практичних завдань, дискусії тощо.

8. Програма навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	разом	у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Вступ до літературознавства							
Тема 1. Вступ до літературознавства як навчальна дисципліна. Структура і мета курсу.	5	2	-	-	-	3	-
Тема 2. Література серед інших видів мистецтв.	5	2	-	-	-	3	-
Тема 3. Літературний твір і його складові.	5	1	-	-	-	4	-
Тема 4. Зміст літературного твору та його компоненти.	8	1	2	-	-	5	-
Тема 5. Художній образ як модель естетичної реальності.	9	2	2	-	-	5	-
Тема 6. Сюжет і фабула літературного твору.	8	1	2	-	-	5	-
Тема 7. Композиційна організація літературного твору.	8	1	2	-	-	5	-
Тема 8. Мова художнього твору.	15	2	-	-	4	9	-
Тема 9. Основи віршування.	20	2	-	-	6	12	-
Тема 10. Жанрово-родова специфіка літературного твору.	9	1	-	-	-	8	-
Тема 11. Літературний процес. Поняття літературного стилю.	17	1	6	-	-	10	-
Тема 12. Основи літературознавчого	11	-	-	-	-	11	-

аналізу художнього твору							
Разом за змістовим модулем 1	120	16	14	-	10	80	-
Разом годин	120	16	14	-	10	80	-

9. Форми поточного та підсумкового контролю:

перевірка практичних завдань, модульна контрольна робота, екзамен.

Критерії оцінювання результатів навчання.

Поточний і модульний контроль (60 балів)			Екзамен	Сума
Поточний контроль	Самостійна робота	МКР	40	100
30 балів	10	20 балів		

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна: мультимедійні презентації.

12. Рекомендована література

Основна

1. Білоус П.В. Вступ до літературознавства : навчальний посібник. Київ : ВЦ "Академія", 2011. 336 с.
2. Вступ до літературознавства. Хрестоматія : навч. посібник / упоряд. Н. Бернадська. Київ : Освіта, 1995. 312 с.
3. Літературознавча енциклопедія : у двох томах / авт.-уклад. Ю.І. Ковалів. Київ : ВЦ "Академія", 2007. (Енциклопедія ерудита).
4. Ткаченко А. Мистецтво слова. Вступ до літературознавства. Київ : Правда Ярославичів, 1998. 448 с.
5. Ференц Н.С. Основи літературознавства. Київ : Знання, 2011. 432 с.

Допоміжна

1. Баррі П. Вступ до теорії : літературознавство і культурологія / пер. з англ. О. Погинайко. Київ : Смолоскип, 2008. 360 с.
2. Бахтин М.М. Форми времени и хронотопа в романе. *Бахтин М.М. Вопросы литературы и эстетики*. Москва : Худож. лит., 1975. С.234–407.
3. Бернадська Н. І. Композиція літературного твору. Київ: КДУ, 1992. 184 с.
4. Біла А. Український літературний авангард: пошуки, стильові напрямки. Донецьк : ДонНУ, 2004. 445с.
5. Бланшо М. Простір літератури / пер. з франц.Л. Кононович. Львів : Кальварія, 2007. 272 с.
6. Бовсунівська Т. Когнітивна жанрологія і поетика : монографія. Київ, 2010. 180 с.
7. Введение в литературоведение. Литературное произведение: Основные понятия и термины : учеб. пособие / Л.В. Чернец и др.; под ред. Л.В. Чернец.

- Москва : Высшая школа, Издательский центр "Академия", 1999. 556 с.
8. Гаспаров М.Л. Метр и смысл. – Москва : Фортуна ЭЛ, 2012. 416 с.
 9. Домбровський В. Українська стилістика і ритміка. Українська поезика. Дрогобич : Відродження, 2008. 488 с.
 10. Іванишин П. В. Теорія будови та інтерпретації літературного твору : навчальний посібник. Дрогобич : РВВ ДДПУ, 2009. 78 с.
 11. Качуровський І. Метрика. Київ : Знання, 1994. 118 с.
 12. Качуровський І. Строфіка. — Київ : Знання, 1994. 124 с.
 13. Качуровський І. Фоніка. — Київ : Знання, 1994. — 128 с.
 14. Костенко Н. В. Українське віршування ХХ століття. Київ : Либідь, 1993. 232 с.
 15. Мітосек З. Теорії літературних досліджень / пер. з пол. В. Гуменюк. Сімферополь, 2003. 407 с.
 16. Русін Р. Художній образ: від класики до постмодерну : монографія. Київ : Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2015. 206 с.
 17. Семенюк Г.Ф., Гуляк А.Б., Бондарева О.Є. Версифікація: теорія і практика віршування. Київ : ВГЦ "Київський університет", 2008. 304 с.
 18. Словник тропів і стилістичних фігур / автор-уклад. В. Святовець. Київ : ВЦ «Академія», 2011. 176 с.
 19. Тодоров Ц. Поняття літератури та інші есе / пер. з франц. Є. Марічева. Київ : ВД "Києво-Могилянська академія", 2006. 162 с.
 20. Удалов В. Жанрова атрофія в літературі: „за” і „проти”: посіб. для студ. Луцьк : ВАД, 2002. 32 с.

13. Рекомендовані джерела інформації:

1. Наукова бібліотека України ім. В.І. Вернадського (URL: <http://www.nbuv.gov.ua>).
2. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича (URL: <http://www.library.univ.kiev.ua>)
3. Львівська наукова бібліотека імені Василя Стефаника НАН України (URL: www.lsl.lviv.ua).
4. Електронна бібліотека "Diasporiana" (URL: <http://diasporiana.org.ua/category/literaturoznavstvo>).
5. Збірник "Літературознавчі студії" Інституту філології Київського національного університету імені Т. Шевченка (URL: <http://philology.knu.ua/node/309>).